

ASIELPLAN VAN OJIK

EEN VEILIGE ROUTE VOOR WIE
BESCHERMING NODIG HEEFT

GROENLINKS

INLEIDING

Het vluchtelingenbeleid faalt. Mensen die zijn gevlucht voor oorlog of vervolging zitten vast in de modder aan de grenzen van de Europese Unie. Wie met een barre tocht door de woestijn of in een gammal bootje de oversteek naar Europa probeert te maken, is onderweg zijn leven niet zeker. De aanpak van mensensmokkelaars hapert. Wie in Nederland asiel aanvraagt, moet steeds langer, en zonder iets te mogen doen, wachten op een beslissing. Asielzoekerscentra zijn overvol, terwijl het aantal mensen dat asiel aanvraagt al jaren stabiel is en echt niet onbeheersbaar hoog. We slagen er slecht in om de mensen die géén recht hebben op asiel terug te laten keren naar hun land van herkomst. En van de deals met derde landen waar in het regeerakkoord op werd gemikt - bedoeld om ervoor te zorgen dat asielzoekers niet langer in Nederland, maar elders ver weg asiel zouden aanvragen - is niets, maar dan ook helemaal niets terecht gekomen.

In een doorzichtige poging te verhullen dat jarenlang een onrealistisch wensbeeld is nagejaagd van een wereld waarin de EU haar hele migratiebeleid op andere landen kon afwentelen, wordt het taalgebruik op rechts steeds ruiger. Stoere praatjes komen in de plaats van effectief beleid. De drang naar spierballenpolitiek heeft opgeleverd dat het huidige kabinet vier jaar lang nagenoeg heeft stilgezeten uit angst dat redelijke compromissen worden uitgelegd als knieval. Zo raakt het maatschappelijk klimaat rond vluchtelingen onnodig gepolariseerd en worden mensen tegen elkaar opgezet. En dat terwijl uit onderzoeken steeds weer blijkt dat er voor humane opvang van mensen die vluchten voor oorlog en geweld in Nederland een heel breed draagvlak is.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948 en het verdrag betreffende de status van Vluchtelingen uit 1951, beter bekend als het VN-Vluchtelingenverdrag, vormen het uitgangspunt voor de GroenLinks visie op asiel en migratie. De basisbeginselen waarover in deze documenten wereldwijd overeenstemming kon worden bereikt, zijn het nog altijd waard verdedigd te worden, hoe zeer de wereld sindsdien ook is veranderd. Dat betekent dat wie in eigen land vervolgd wordt, of gegronde angst heeft vervolgd te worden vanwege ras, godsdienst, nationaliteit of een bepaalde politieke opvatting, recht heeft op bescherming elders. Belangrijk is daarbij de afspraak dat wie een beroep doet op bescherming niet terug gestuurd mag worden naar een land dat die bescherming niet biedt ('non-refoulement'). In de preambule van het VN-Vluchtelingenverdrag wordt expliciet voorgeschreven dat de ondertekenaars internationaal samenwerken om de lasten van asielverlening, die voor sommige landen veel zwaarder zijn dan voor anderen, eerlijk te verdelen.

Wereldwijd zijn, om bovengenoemde redenen, op dit moment ruim 25 miljoen mensen hun land ontvlucht. Bijna het dubbele aantal mensen, ruim 45 miljoen, heeft de status van ontheemde: zij vluchtten voor oorlog en geweld naar elders maar blijven binnen de grenzen van hun eigen land.

Dan zijn er natuurlijk de mensen die om andere dan de in het VN-Vluchtelingenverdrag genoemde redenen op de vlucht slaan. Ze ontvluchten de armoede en uitzichtloosheid in hun geboorteland, ze vluchten voor natuurrampen of voor de verwoestende gevolgen van klimaatverandering. Omdat ze op grond van de geldende internationale verdragen niet voor bescherming in aanmerking komen, zijn ze bij aankomst in Europa gedwongen tot een bestaan in de illegaliteit, hetgeen ze kwetsbaar maakt voor uitbuiting en misbruik. Dit probleem vergt een daadkrachtige aanpak, die tot nu toe uitblijft.

GroenLinks pleit voor een doorbraak in het beleid. Een doorbraak waarin we stoere slogans en tekortschietend beleid vervangen door een aanpak die uitvoerbaar, realistisch en medemenselijk is. Mensen die recht hebben op asiel en dus vluchteling zijn, moeten humaan en ruimhartig worden opgevangen. Mensen die géén recht hebben op asiel, moeten snel duidelijkheid krijgen en terugkeren naar het land van herkomst. In dit plan presenteer ik vijf mogelijke doorbraken waarmee het vluchtelingenbeleid een andere kant op kan. Het gaat daarbij achtereenvolgens om: Europese samenwerking bij de opvang en verdeling van vluchtelingen die bescherming zoeken, een snelle en zorgvuldige asielpcedure in Nederland, begeleide terugkeer van wie geen recht heeft op asiel, een effectievere aanpak van mensensmokkel, en betere politieke sturing.

BRAM VAN OJIK – SEPTEMBER 202

DOORBRAAK 1:

EEN EUROPESE MIGRATIECOALITIE

De opvang van vluchtelingen rust onevenredig zwaar op een zeer beperkt aantal landen, waarvan de meesten zelf ook zonder vluchtelingen al kwetsbaar zijn en tot de groep van ontwikkelingslanden behoren. Turkije springt eruit: het land vangt bijna een vijfde van de totale wereldwijde hoeveelheid vluchtelingen op (vooral Syriërs, waarvan er bijna 7 miljoen hun land zijn ontvlucht). Dan volgen Pakistan (bijna 7%), Oeganda en Soedan (tussen de 5 en 6%) en Duitsland - het enige rijke land dat ook (net) boven de 5% komt. Na Duitsland nemen Iran, Libanon, Bangladesh, Ethiopië en Jordanië de meeste vluchtelingen op. Nederland draagt met iets meer dan 100.000 vluchtelingen voor ongeveer een half procent bij aan de wereldwijde opvang.

De naleving van het VN-Vluchtelingenverdrag staat op belangrijke punten onder druk. Voor wie bescherming zoekt is er nauwelijks een veilige en legale manier om in Europa te komen, het beginsel van non-refoulement wordt met voeten getreden (denk aan het terugsturen naar Libië van vluchtelingen die over zee proberen Europa te bereiken) en van de internationale samenwerking die het verdrag voorschrijft komt weinig terecht: niet binnen de EU waar solidariteit tussen lidstaten steeds meer afwezig is, en al helemaal niet daarbuiten, waar we de last van de opvang van 80% van het wereldwijde aantal vluchtelingen maar al te graag op de schouders leggen van een kleine groep toch al zeer kwetsbare landen.

Mensen met voldoende middelen en gezondheid weten op eigen kracht de EU te bereiken en hebben zo de meeste kans op bescherming, terwijl de meest zieken en kwetsbaren aan hun lot worden overgelaten. Kinderen, vrouwen, ouderen en zieken verdienen onze zorg en aandacht het meest, maar kunnen vaak niet op eigen kracht de grens bereiken.

Mede daarom, maar ook om overbelaste landen in de regio te ondersteunen, willen wij inzetten op het intensiveren van hervestigingsprogramma's.

Dit zijn programma's van de VN-Vluchtelingenorganisatie UNHCR, die in overbelaste opvangkampen in de regio mensen selecteren die op basis van het VN-vluchtelingenverdrag in aanmerking kunnen komen voor een plek in de EU. Behalve dat we zo de meest kwetsbaren bereiken en de druk op landen in de regio verlichten, creëren we hiermee bovendien voor verdragsvluchtelingen een legale route richting de EU. Zo komt er een alternatief voor de veel gevaarlijkere vormen van irreguliere migratie, ondermijnen we het business model van mensensmokkelaars (wat tot nu toe ondanks vele stoere woorden totaal mislukt) en wordt de komst van asielzoekers beter voorspelbaar en beheersbaar.

Maar de daadkracht die een dergelijke stap zou vragen, is in de EU helaas ver te zoeken. We worden het al niet eens over de behandeling van mensen die zelfstandig onze EU-grens bereiken. De onderhandelingen over een meer gezamenlijk asielsysteem in de Europese Unie liggen al jaren vrijwel stil.

De lidstaten worden het met name niet eens over hoeveel solidariteit er in het systeem moet zitten. Ofwel: moeten migranten die aan de grens van de Unie aankomen, worden verdeeld over andere lidstaten? En zo ja, moet dat automatisch, of alleen wanneer er sprake is van een groot aantal mensen?

En wat is dan een groot aantal mensen? Vooral de landen die niet aan de grens van de Unie liggen, doen daar bijzonder moeilijk over. Een aantal Oost-Europese landen wil sowieso geen asielzoekers opvangen.

Een eerlijk en werkend Europees asielbeleid waaraan alle lidstaten evenredig bijdragen blijft ons einddoel, maar we moeten nu snel uit die patstelling. Nederland moet daarom het initiatief nemen om landen bij elkaar te brengen die een proactieve aanpak van het vluchtelingenbeleid mogelijk willen maken als consensus tussen alle EU-lidstaten niet mogelijk is. Deze migratiecoalitie moet overeenstemming gaan bereiken over het gezamenlijk verhogen van de bijdrage aan hervestiging van vluchtelingen. De omvang van de intensivering wordt per land jaarlijks vastgesteld aan de hand van meerdere indicatoren: wat is er wereldwijd nodig, wat wil het land in kwestie jaarlijks bijdragen aan de wereldwijde opgave, en: hoe groot is het aantal asielzoekers dat in een bepaald land jaarlijks langs andere weg binnenkomt. Hierdoor kunnen hervestiging en reguliere asielverzoeken op een evenwichtige manier worden gecombineerd.

Daarnaast moet deze migratiecoalitie aan de slag gaan met een voorlopig Europees solidariteitsmechanisme voor mensen die aan de Europese grens arriveren, om er zo voor te zorgen dat situaties zoals aan de Griekse landsgrens of op de Griekse eilanden, waarin mensen soms maanden of zelfs jaren in mensonwaardige omstandigheden klem zitten, nooit meer voorkomen. Landen die niet willen meewerken aan de eerste fase van dit project moeten in de loop van de tijd via diplomatieke

kanalen en/of met financiële prikkels worden aangemoedigd alsnog deel te nemen. Door het inzetten van EU-gemeenschappelijke financiering kunnen landen die participeren worden beloond.

Het systeem zou er als volgt uit moeten zien: als het herkomstland in algemene zin veilig is, dan wordt de aanvraag ter plekke aan de buitengrens afgewikkeld (inclusief het recht op juridische ondersteuning en mogelijkheid tot beroep) door het EU Asiel Agentschap (EASO) en begeleidt Frontex de terugkeer naar het desbetreffende land. Asielzoekers waarvan de veiligheid bij terugkeer niet met absolute zekerheid gegarandeerd is, worden verdeeld over de EU-lidstaten en gaan daar de asielprocedure in. Bij de verdeling wordt, behalve met de aantallen per land, waar mogelijk ook rekening gehouden met factoren die voor de asielzoeker van belang zijn, zoals kennis van de taal of de aanwezigheid van familie. De EU-lidstaat waar de asielzoeker naar toe gaat, handelt de toewijzing van een vergunning of het terugkeerproces af.

Hoewel een dergelijk systeem een belangrijke stap vooruit zou zijn ten opzichte van de huidige praktijk waarin asielzoekers aan de grenzen van de EU vast komen te zitten in uitzichtloosheid, voorkomt het nog niet dat asielzoekers, kansrijk en kansarm, in wrakke bootjes de levensgevaarlijke overtocht naar Europa maken. Daarom moet worden gekeken naar de mogelijkheden van een eerste procedure eerder op de vluchtroute. Te denken valt aan een veel sterkere rol van ambassades en EU-vertegenwoordigingen in landen nabij het land waar men vandaan is gevlucht.

Daar zouden aan de kleine groep vluchtelingen die een gereede kans maken op bescherming in Europa, omdat ze redelijkerwijs in buurlanden geen bescherming kunnen vragen, humanitaire visa kunnen worden verstrekt waarmee op een veilige manier kan worden verder gereisd. Wie kansloos is, wordt een gevaarlijke en kostbare reis door woestijn en overzee bespaard en keert begeleid en veilig terug naar het land van herkomst.

- Nederland moet het initiatief nemen tot oprichting van een migratiecoalitie, bestaande uit welwillende Europese landen, die willen bijdragen aan een structurele verhoging van hervestiging van vluchtelingen uit overbelaste gebieden. De bijdrage wordt per lidstaat vastgesteld aan de hand van objectieve criteria als de wereldwijde behoefte aan hervestiging, de draagkracht per land (denk aan bevolkingsomvang, nationaal inkomen), het aantal asielzoekers dat een lidstaat jaarlijks zegt te willen opnemen, en het aantal asielzoekers dat langs andere weg binnenkomt.
- De migratiecoalitie moet een structureel solidariteitsmechanisme inrichten voor de behandeling van mensen die aan de grenzen van de EU om asiel vragen. Kern van dit mechanisme moet zijn dat de EASO een eerste screening doet en asielzoekers verdeelt over de deelnemende lidstaten. Wie evident veilig terug kan naar het land van herkomst, wordt vanuit die eerste opvang aan de buitengrens begeleid naar het land van herkomst.

DOORBRAAK 2:

EEN EFFECTIEVE EN GOEDE BEHANDELING VAN VLUCHTELINGEN IN NEDERLAND

Nederland heeft al enkele jaren te maken met een vrij stabiele instroom van nieuwe asielzoekers. Toch verkeert ons asielsysteem in complete chaos. Asielzoekers wachten soms wel anderhalf jaar op een beslissing en de IND wordt gedwongen voor miljoenen aan dwangsommen uit te keren. Door de lange procedures bij de IND zit de asielopvang veel voller dan zou moeten, en is het COA gedwongen om weer naar ongewenste alternatieven zoals sporthallen te kijken. Vooral kinderen zijn hiervan de dupe; de onzekerheid over de toekomst heeft een bewezen negatieve impact op hun ontwikkeling, en ze worden vaak gedwongen te verhuizen, terwijl ze een stabiele omgeving en stabiel onderwijs nodig hebben. Bovendien verdwijnen er met enige regelmaat alleenstaande kinderen uit de opvang, en de angst bestaat dat zij ten prooi vallen aan kinderarbeid of zelfs kinderprostitutie. Kinderen moeten beter worden begeleid en beschermd, en voorrang krijgen in de behandeling van hun asielprocedure.

De problemen bij de IND komen voort uit politieke keuzes en bestuurlijk falen. Direct nadat de instroom van nieuwe asielzoekers afnam na de grote piek in 2015, is ervoor gekozen rigoureuus op de IND en de opvangplekken bij het CAO te bezuinigen. Intussen worden maatregelen getroffen of nog ingevoerd, die de IND opzadelen met meer werk, zoals het bij de IND beleggen van de discretionaire bevoegdheid die vroeger van de staatssecretaris was, en het samenvoegen van het aanmeldgehoor en het eerste gehoor – iets wat de procedure onzorgvuldiger maakt en daardoor tot meer procederen zal leiden. Die maatregelen moeten worden teruggedraaid of geen doorgang vinden, en de organisatie van de IND moet op orde worden gebracht. Er moet effectieve politieke sturing komen op het terugdringen van de wachttijden. Helaas ontbreekt die sturing momenteel.

Het gevolg is dat mensen die geen recht hebben op asielbescherming niet snel terugkeren naar het land van herkomst, en mensen die wél recht hebben op asielbescherming maanden, zo niet jaren, in de asielopvang moeten wachten.

Deze mensen willen dolgraag aan het werk en hebben dat ook nodig voor hun mentale veerkracht, maar dat mag niet van de overheid. Sommigen zijn bang dat het bij deze mensen de indruk zou wekken dat ze in Nederland kunnen blijven. Het gevolg is dat we volle AZC's hebben met mensen die willen werken, terwijl er grote tekorten zijn in diverse sectoren, zoals bijvoorbeeld de zorg. Dit verbod op werken moet worden afgeschaft.

Daarnaast wordt onvoldoende gebruik gemaakt van het brede draagvlak onder lokale gemeenschappen om vluchtelingen uit overbelaste kampen op te vangen. De actie voor het opvangen van kinderen uit de verschrikkelijke kampen op de Griekse eilanden werd door meer dan 150 gemeenten ondersteund. Gemeenten hebben al een belangrijke rol in het asielbeleid: zij huisvesten de vluchtelingen die hier asiel krijgen. Het is daarom logisch om gemeenten ook de ruimte te geven mensen (kwetsbare kinderen bijvoorbeeld) op te vangen.

Daarom moeten gemeenten de optie krijgen om, bovenop de taakstelling voor statushouders per gemeente, extra plekken aan te bieden. Daarvoor wordt de Nederlandse deelname aan het UNHCR-hervestigingsprogramma verhoogd.

- Er moet effectieve politieke sturing komen op het terugdringen van de wachttijden bij de IND, en van maatregelen die de werklast bij de IND vergroten, zoals het herbeleggen van de discretionaire bevoegdheid en het samenvoegen van het aanmeldgehoor en het eerste gehoor, moet worden afgezien.
- Er moet bijzondere aandacht komen voor kinderen in de asielprocedure. Alleenstaande kinderen moeten beter worden begeleid en beschermd tegen mensensmokkelaars. De wachttijden zijn voor kinderen het schadelijkst – zij moeten dan ook voorrang krijgen.
- Het verbod op werken gedurende de loop van de asielprocedure moet worden afgeschaft. Er wordt proactief ingezet op tijdelijke inzet op de arbeidsmarkt, bij voorkeur in sectoren met tekorten.
- Gemeenten krijgen de mogelijkheid de Nederlandse deelname aan de UNHCR-hervestiging te verhogen door extra opvangplekken voor statushouders aan te bieden in hun gemeente.

DOORBRAAK 3:

EEN BETER TERUGKEERBELEID

Het gebrek aan effectiviteit van het terugkeerbeleid is de achilleshiel van het asielbeleid. Als mensen die geen recht hebben op asielbescherming dit tijdig te horen krijgen en snel terugkeren, worden andere mensen die nauwelijks kans hebben op asiel ontmoedigd om naar de EU (door) te reizen. Maar ondanks alle stoere slogans en beloften die zijn gedaan, lukt het steeds niet om snel een terugkeerproces af te ronden als er geen sprake is van recht op asiel.

Een miskleun in het regeerakkoord van de huidige coalitie is de focus op het sluiten van deals met landen die langs de grens van de EU liggen, om mensen over te nemen die de EU hebben weten te bereiken of om ervoor te zorgen dat deze landen migranten op weg naar de EU tegenhouden. Al jaren is duidelijk dat naast Turkije werkelijk geen enkel land zat te wachten op zo'n deal. Door te blijven inzetten op dit onrealistische idee is heel veel kostbare tijd verloren gegaan. Dat neemt niet weg dat het zinvol kan zijn om overeenkomsten te sluiten met landen die zelf veel vluchtelingen opvangen om deze landen in de opvang te ondersteunen. In deze deals kan dan geregeld worden dat de EU via hervestiging op gereguleerde wijze een evenredig deel opneemt van de meest kwetsbare vluchtelingen. Deals die de opvang van vluchtelingen afschuiven op landen buiten de EU zijn ongewenst.

Belangrijk onderdeel van met derde landen te maken afspraken is de terugkeer van uitgeprocedeerden. We zetten in op zo min mogelijk gebruik van vreemdelingendetentie – lichtere middelen, zoals intensieve begeleiding gecombineerd met een meldplicht, werken vaak net zo goed en zijn veel minder belastend voor de asielzoeker. Meer vreemdelingendetentie heeft bovendien geen zin, omdat in verreweg de meeste gevallen het probleem erin zit dat landen van herkomst niet meewerken aan de terugkeer.

Om mensen die geen recht hebben op asiel terug te kunnen laten keren, is die medewerking van het land van herkomst noodzakelijk. Landen hebben een internationale verplichting om burgers terug te ontvangen, maar leggen dit in de praktijk nogal eens naast zich neer. In Nederland zijn relatief veel mensen met de Marokkaanse nationaliteit die geen recht hebben op verblijf, omdat Marokko in principe een veilig land is. Maar Marokko weigert ze terug te nemen, en het is opeenvolgende bewindspersonen niet gelukt daar verandering in te brengen. Staatssecretaris Broekers-Knol kwam zelfs niet verder dan de voicemail van haar Marokkaanse ambtsgenoot. Ook uit Algerije komen relatief veel mensen die geen recht hebben op asielbescherming, terwijl het land onvoldoende meewerkt aan de terugkeer van haar burgers.

Hoewel landen van herkomst op grond van internationale verdragen de plicht hebben om hun eigen staatsburgers terug te nemen, worden er in de praktijk vaak talloze bureaucratische obstakels opgeworpen om onder die plicht uit te komen. Daarbij kunnen economische overwegingen een rol spelen (denk aan het belang van zogenoemde remittances), maar ook politieke: de angst van regeringen gezichtsverlies te leiden als ze accepteren dat hun landgenoten elders worden uitgezet. Een realistische aanpak van dit probleem vraagt daarom dat we bereid zijn om deze landen in ruil voor hun medewerking aan

terugkeer hulp te bieden: voor wat, hoort wat. Deze landen vragen daarbij in de praktijk vaak om toegang tot de EU voor hun onderdanen voor studie, stages of tijdelijk werk. Ze vragen ook om handel en investeringen. Goede afspraken daarover zijn ook in ons belang. Het bieden van studie- en arbeidsvisa biedt ons de kans om heel specifiek mensen toe te laten die we op onze eigen arbeidsmarkt nodig hebben. Geschoolde arbeid in de zorg, het onderwijs en de ICT bijvoorbeeld, maar ook ongeschoolde arbeid, zoals in de tuinbouw. België en Spanje hebben al afspraken met Marokko weten te maken door arbeidskrachten op tijdelijke basis toe te laten in respectievelijk de ICT en landbouw.

Een realistische aanpak vraagt ook dat we investeren in de diplomatie en economische relaties met landen waar burgers weinig perspectief hebben op een menswaardig bestaan en met landen waar migranten doorheen reizen op weg naar Europa. Zo kan opvang in de regio beter worden ondersteund, kunnen grondoorzaken van migratie worden aangepakt en kan vroegtijdig een realistisch perspectief worden geschetst van de kansen om in Europa asiel te krijgen of een kans op legaal werk. Om dat allemaal te kunnen doen zal de begroting voor internationale samenwerking de komende jaren fors moeten worden uitgebreid. Beheersing van migratie en bezuiniging op internationale samenwerking gaan niet samen. Zowel voor de diplomatieke inspanningen als voor de economische samenwerking is Europese samenwerking verre te verkiezen boven de nationale alleingang waar veel lidstaten nu voor kiezen.

- Overeenkomsten met (veilige) landen van herkomst bevatten een evenwichtig pakket van afspraken die er op zijn gericht om grondoorzaken van migratie weg te nemen, steun te bieden bij opvang van vluchtelingen door o.a. de meest kwetsbaren te hervestigen in de EU, terugkeer van uitgeprocedeerden te realiseren en mogelijkheden te bieden voor legale migratie.

DOORBRAAK 4:

EEN HARDE AANPAK VAN MENSENSMOKKEL EN STEUN VOOR DE SLACHTOFFERS

Door het ontbreken van legale migratie routes en een tekortschietende samenwerking met landen van herkomst hebben mensensmokkelaars vrij spel in het faciliteren van irreguliere migratie. Migranten die vaak volledig onwetend zijn over wat hen te wachten staat, betalen smokkelaars duizenden euro's voor een levensgevaarlijke tocht door de woestijn, of in wrakke bootjes over zee. Een effectieve aanpak van die smokkel ontbreekt en de slachtoffers worden steeds vaker aan hun lot over gelaten. Illustratief is de situatie op de Middellandse Zee. De EU is daar eerst zelf gestopt om mensen uit zee te redden en heeft het vervolgens NGO's onmogelijk gemaakt om die rol over te nemen. Reddingsoperaties zouden een aanzuigende werking hebben op de komst van nog meer vluchtelingen en de smokkelaars in de kaart spelen. Duizenden onnodige dodelijke slachtoffers zijn het trieste gevolg.

Dat mensensmokkelaars een kwalijke rol vervullen in de migratieketen, staat buiten kijf. Dat je mensen die dreigen te verdrinken op zee moet redden en ergens waar het veilig is aan wal moet zetten, zou vanzelfsprekend moeten zijn. Daarom is een andere aanpak nodig. Een Europese missie op de Middellandse Zee die tot doel had mensensmokkel op te sporen en aan te pakken, is de nek omgedraaid omdat de schepen die ervoor werden ingezet verplicht waren drenkelingen op te nemen op basis van het internationaal zeerecht en Europese landen niet wilden dat deze mensen bij hen aan wal kwamen. Er kwam een operatie voor in de plaats, Irini, maar om deze operatie tot stand te brengen moest expliciet in het mandaat staan dat het doel ervan niet is om drenkelingen te redden. Ook op de route over land op weg naar de Middellandse Zee hebben smokkelaars vrij spel. En na de overtocht vallen de mensen die veilig in Europa aankomen, weer heel gemakkelijk in handen van criminelen. Zij regelen het vervoer van asielzoekers, vaak onbeschaamd tot aan de voordeur van het aanmeldcentrum in Ter Apel. Voor opsporing en berechting is nauwelijks capaciteit.

Mensensmokkelaars moet, vanaf het begin van de migratieroute tot het eind, het werken onmogelijk worden gemaakt. Dat vereist inzet van materieel en capaciteit. Met landen waar veel smokkelactiviteiten starten of waar smokkelroutes doorheen lopen, moeten we afspraken maken over de aanpak en berechting van smokkelaars.

Tot slot moeten we veel meer doen om mensen bewust te maken van de gevaren die het in zee gaan met mensensmokkelaars met zich meebrengt. Als we mensen beter informeren over deze gevaren en over de gronden waarop je asielbescherming kunt vragen in de EU (en op welke gronden niet), kunnen we het verdienmodel van smokkelaars verder ondermijnen en voorkomen dat mensen naar de EU reizen terwijl ze geen kans maken op asielbescherming. Hiertoe moeten potentiële migranten in de landen van herkomst en in de landen waar ze door heen reizen actief worden benaderd met informatie over hun kans op asiel en moet hen die al op weg zijn de mogelijkheid worden geboden begeleid en waardig terug te keren naar hun land van herkomst.

- De opsporingscapaciteit voor mensensmokkel moet worden vergroot. Met landen waar veel smokkelactiviteiten starten of waar smokkelroutes doorheen lopen moeten we overeenkomsten sluiten over opsporing en berechting ter plekke en uitlevering aan betrokken landen in de EU.
- De EU-missie voor het opsporen van mensensmokkel op de Middellandse Zee, Irini, moet het mandaat en het materieel krijgen om drenkelingen in de Middellandse Zee te kunnen redden en ontschepen.
- Er moeten campagnes worden opgezet die tot doel hebben mensen te informeren over de gevaren van mensensmokkel en de gronden waarop iemand in de EU asielbescherming kan krijgen, en op welke gronden niet. Wie geen kans heeft op asiel moet desgewenst worden ondersteund bij een waardige terugkeer naar het land van herkomst.

DOORBRAAK 5:

VERBETERDE POLITIEKE STURING EN EEN GEÏNTEGREERDE AANPAK.

Hoewel het aantal asielzoekers onder de migranten minder is dan 10%, is politieke debat over migratie altijd sterk op asiel gericht geweest. Andere vragen zijn dan ook relatief onderbelicht gebleven: hoeveel arbeidsmigranten hebben we nodig? In welke sectoren? Hoe zorgen we ervoor dat arbeidsmigranten in Nederland fatsoenlijk kunnen leven en werken? Maar ook: hoe kunnen we de integratie van vluchtelingen verbeteren? Hoe leren ze de taal? Hoe doen ze mee in het onderwijs en hoe vinden ze een baan?

Recentelijk is er onder meer door de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) voor gepleit dat de politiek met een bredere blik naar migratie kijkt. De vraag wordt onder meer gesteld of het huidige jaarlijkse migratiesaldo (om en nabij de 100.000 per jaar) in lijn is met wat we wenselijk achten, en hoe we ons voorbereiden op een dergelijke jaarlijkse groei. Dat zijn zinnige vragen, die in de huidige politieke praktijk nauwelijks aandacht krijgen. De politieke verantwoordelijkheid voor migratievraagstukken is versplinterd over bewindslieden, waarvan er één over asiel en migratie gaat (bij Justitie en Veiligheid), één over arbeidsmigratie en integratie (bij Sociale Zaken), één (BuHa/OS) over opvang in de regio en de financiering van de opvang in Nederland (e dat dan weer alleen in het eerste jaar) en één over migratiedeals met derde landen (Buitenlandse Zaken). Om effectief beleid te kunnen voeren moet aan die versplintering met ingang van de volgende kabinetsperiode een einde komen.

- GroenLinks stelt voor dat er in het volgende kabinet een minister voor migratie wordt aangesteld met een integrale verantwoordelijkheid voor alles wat met migratie te maken heeft.